

УДК 94(438)

ЕКОНОМІЧНЕ СТАНОВИЩЕ ДРУГОЇ РЕЧІ ПОСПОЛИТОЇ У ПЕРШІ ПОВОЄННІ РОКИ

Боєчко В.Ф.

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

У статті на основі аналізу вітчизняної та зарубіжної історіографії висвітлено економічне становище Другої Речі Посполитої у перші повоєнні роки. Особливу увагу приділено впливу об'єктивних та суб'єктивних чинників, які вплинули економічні зміни у всьому східноєвропейському регіоні. Автор акцентує увагу на досвіді розбудови польської економіки усупереч складним внутрішнім та міжнародним умовам повоєнного періоду. Відзначено, що у ході реалізації адекватної економічної політики становище країни стабілізувалося, що згодом призвело до поступового економічного зростання.

Ключові слова: Друга Річ Посполита, Польська держава, економічне становище, Перша світова війна, повоєнний період, відродження державності.

Постановка проблеми. Проголошення суверенної Польської держави після завершення Першої світової війни закономірно стало однією з найважливіших подій, які вплинули на політичні та економічні зміни у східноєвропейському регіоні. Актуальність дослідження підсилюється також особливим місцем Польщі у міжнародній європейській спільноті, як у минулому, так і у сучасних умовах. Історія Польської держави дає змогу вивчити цікавий досвід розбудови власної економіки незважаючи на складні внутрішні та міжнародні умови повоєнного пе-

ріоду. Польща за час свого двадцятилітнього існування у міжвоєнний період нагромадила чималий досвід державно-правового будівництва, вирішення соціально-економічних проблем польського суспільства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Історія економічного розвитку Польщі була предметом дослідження значної кількості вітчизняних істориків 20 століття, у яких висвітлювались розвиток різних секторів економіки країни, зокрема, заслуговує уваги праця М. Климко [1]. Сучасні українські вчені роблять спроби більш

об'єктивно, ніж за радянської доби, дати оцінку історії Другої Речі Посполитої. Українська полоністика представлена важливою працею Л. Зашкільняка і М. Крикуна [2]. Автори на основі нових джерел, здобутків історіографії та новітніх методологічних підходів розкрили різноманітні політичні та соціально-економічні особливості життя поляків у різні історичні епохи, зокрема і у міжвоєнний період. Дослідники цілком справедливо відзначили, що відродження Польської держави стало результатом багатовікової політичної традиції, державотворчих прагнень польської нації, сприятливих внутрішніх політичних і соціально-економічних чинників та міжнародної ситуації. Варто особливо виокремити працю відомої тернопільської дослідниці Л. Алексієвцевої [3], оскільки в ній міститься ґрунтовний аналіз утворення та функціонування польської державності у 1918-1926 рр. Найбільший масив наукових досліджень щодо соціально-економічних змін Польщі у повоєнні роки представлений польською історіографією. Зокрема, багатоглядним аналізом соціально-економічного розвитку Польщі позначені праці Й. Голубовські [4] та Е. Брозко [5]. Сучасні історики А. Єзерські [6], Г. Дильонгова [7], Й. Калінські [8] намагаються об'єктивно оцінювати, аналізувати всю суперечливість соціально-економічної діяльності урядів у складних міжнародних відносинах міжвоєнної Європи. Загалом роботам польських істориків належить вагоме місце в історіографічному доробку з означеної проблематики.

Мета статті дослідити економічне становище Другої Речі Посполитої у перші повоєнні роки. Для досягнення мети нами окреслено основні завдання:

- проаналізувати джерельну базу та історіографію по темі дослідження;
- охарактеризувати економічне становище Польської держави;
- висвітлити повоєнний розвиток провідних галузей промисловості.

Виклад основного матеріалу. Після закінчення військових дій перед урядом постало два важливі завдання: відбудова промисловості знищеної війною та інтеграція, яка спиралась на пристосування промисловості до потреб незалежної держави. У довоєнний час польська промисловість була технічно відсталою від європейського рівня, цей процес поглибився і в післявоєнний період. Після здобуття незалежності промислові потужності, які знаходились на територіях, що входили до складу Німеччини, були дуже зруйновані: не вистачало сировини, оборотних коштів і кредитів. По всій країні відчутним був дефіцит вугілля, тому що кількість видобутого в Домбровському і Краківському басейнах вугілля не забезпечувала необхідних потреб. За нищення промисловості під час війни Польща практично не отримала ніякого відшкодування. В результаті, країна не сплачувала, але і не отримувала репарацій. Не повернулися в державу також вивезені машини й устаткування. В період війни домінували військові потреби, саме вони породжували застійні явища в економіці [6, с. 275].

Друга Річ Посполита отримала у спадок розруху і зруйновану сферу економіки, а також галузеву структуру, в якій домінували текстильна,

гірничо-металургійна і харчова галузі. Важливо зауважити, що однією з причин зміни у галузевій структурі польської економіки була Перша світова війна. Багато підприємств було знищено у період війни, їх не змогли відбудувати за часи незалежності. Закінчення воєнних дій і перехід до мирного життя сприяли відбудові промисловості країни, яка відроджувалась, здебільшого, за рахунок державних інвестицій. Інструментами промислової політики стали державні замовлення, кредитування і розподіл сировини, а коли не було власника підприємства – націоналізація важливих підприємств. Держава успадкувала багато промислових, комунікаційних, інфраструктурних об'єктів. Саме вони і становили державний сектор в економіці. Важливо зазначити, що можливості впливу на розвиток приватних виробників й інвесторів були обмежені. Можливі великі інвестори не поспішали вкладати кошти у виробництво в умовах повоенної нестабільності. Власний середній бізнес та дрібні підприємці отримуючи кредити від держави повертали їх за номіналом, тобто, враховуючи інфляцію, за значно меншою вартістю, таким чином отримуючи певні прибутки. Так само виплата заробітної плати найманам робітникам грішми, курс яких постійно падав теж приносила прибуток. Дуже важливим було питання пристосування промисловості до потреб країни. На першому плані стояла не тільки модернізація промисловості, а й структурна перебудова відповідно до нових умов і потреб відновленої держави. Виникла необхідність створити єдиний народногосподарський організм шляхом уніфікації економічного права, технічних стандартів і нормативів, здійснити реструктуризацію промисловості в її територіальному розміщенні, забезпечити підприємства кваліфікованими кадрами, розпочати вихід на міжнародний ринок. Сформована на теренах великих держав галузева структура не відповідала зміні джерел сировини, новим ринкам збуту. Особливо це стосувалося текстильної промисловості Королівства Польського, що орієнтувалась на східний ринок; сільськогосподарської продукції і харчової промисловості Великопольщі і Помор'я, орієнтованих на німецькі ринки, а також гірничо-металургійної галузі, пов'язаної з промисловістю Німеччини [4, с. 277]. Стає очевидним той факт, що, довоєнний видобуток кам'яного вугілля в Сілезії, нафти у Галичині перевищував потреби польського ринку, а повне використання джерел сировини вимагало виходу на закордонні ринки.

Для легкої промисловості втрата східних ринків збуту не могла компенсуватись Великопольським і Галицьким ринками, тому що потреби цих споживачів відрізнялись від потреб споживачів колишніх східних ринків. Крім того, зовсім не розвивалися такі необхідні для незалежної держави галузі: хімічна, електротехнічна, виробництво зброї тощо. Відбудова і реконструкція промисловості вимагали також значних капіталовкладень, нестачу яких гостро відчули як держава, так і приватні підприємці. На початковій фазі відбудови іноземний капітал не поспішав робити інвестиції в Польщу, зважаючи на ризик сусідства з Радянською Росією і Німеччиною, а також на домінування думки щодо Польщі як тимчасової держави. Іноземний капітал, який все-таки потрапив

у Польщу носив, як правило, спекулятивний характер. Іноземні інвестори намагалися використати повоєнний хаос, інфляцію та недосконалість законодавства. Основний обсяг польської промислової продукції становили великі підприємства, що мали досить високу концентрацію виробництва. Проте було й чимало середніх і дрібних підприємств. Основні галузі промисловості частково були сконцентровані за територіальним принципом: паливно-сировинна, вугільна, металургійна – у Домбровському басейні й Верхній Сілезії, машинобудівна – у Варшаві та Варшавському воєводстві, текстильна – у Лодзинському районі, військова – у Келецько-Радомському районі. Відносно другорядними промисловими центрами залишилися Білосток, Бельско-Бяла та деякі інші міста Північно-Західної Польщі.

У багатьох місцевостях країни знаходилися підприємства переробної та харчової промисловості: цукрові, винокурні заводи та невеликі підприємства деревообробної галузі [3, с. 304]. Східні території: західноукраїнські і західнобілоруські землі – становили індустріально відсталі ринки збуту і сировини для промисловості всієї країни. Виникла необхідність створити єдиний народно-господарський організм, що було неможливим без створення загальнодержавної транспортної системи. У польській транспортній системі комунікацій основну роль відігравала залізниця, якою транспортувалося до 97% вантажів і 87% пасажирів [1, с. 23]. Головну залізничну лінію було відбудовано ще у період війни з Росією і повоєнної інфляції. У 1921 р. була здана в експлуатацію залізнична магістраль, що з'єднувала Варшаву і Познань [6, с. 88]. Найважливішою інвестицією у транспортну систему Польщі стала будова лінії між Верхньою Сілезією і портами Гдині і Гданська, що отримала назву «вугільної магістралі» і мала життєво важливе значення для Польщі [3, с. 305]. Цей проект вимагав будівництва нових відрізків допоміжних і під'їзних шляхів, перебудови існуючих та будівництва нових товарних станцій. Безпосереднім поштовхом до цього стала митна війна з Німеччиною в 1925 році, яка змусила Польщу шукати нових експортних шляхів, оминаючи німецькі порти [1, с. 67]. Проведено заходи щодо уніфікації залізнично-вагонного парку, що залишився у спадок від трьох держав загарбників і був дуже розрізнений. Це стало можливим завдяки будівництву в Польщі кількох паровозобудівних і вагонобудівних заводів, які змогли повністю забезпечити потреби польських державних залізниць новітнім парком. Окрім залізничного транспорту, в масових перевезеннях був задіяний і річковий транспорт, який також поступово модернізувався [6, с. 88].

Сприятливими для розвитку промисловості були і умови експорту, зокрема на такі товари: вугілля – в Австрії і Чехословаччині, текстиль – у Румунії, Австрії, Угорщині, лів – у Німеччині й Великобританії, крім цього, згідно з Версальським договором, Польща мала право вивозити свої товари в Німеччину без будь-якого мита впродовж п'яти років [3, С.305]. Таким чином, відбудова промисловості відбувалася в основному за рахунок державних кредитів і була завершена до 1923 р., хоча показник промислового виробництва, у порівнянні з 1913 р., не перевищував 75% [5, S.83]. Різні

галузі промисловості відбудовувалися нерівномірно. Так, за даними статистики, видобуток залізної руди в 1923 р. досягнув 97% довоєнного рівня (у післявоєнних кордонах, враховуючи Сілезію), виплавка сталі – 70%, чавуну – лише 42%. Особливо відставала металургія Королівства Польського, де чавуну виплавляли лише 27%, а сталі – 42% довоєнного показника. Видобуток кам'яного вугілля досяг 89% довоєнного рівня, причому в Домбровському, Сосновецькому і Краківському промислових округах навіть перевищив довоєнний. Текстильно-бавовняна промисловість перевершила довоєнний рівень, за кількістю тонкопрядильних веретен у всіх змінах – 139%, механічних ткацьких верстатів – 112%, робітників – 115%. У той же час відставала текстильно-вовняна промисловість, за кількістю чесальних веретен у всіх змінах лише 56, 5% механічних ткацьких верстатів – 37%, робітників – 59% довоєнних показників [3, с. 306].

Найбільш промислово-розвинутими були центральні та західні регіони Польщі, а найменш – східні воєводства. Такий розвиток промисловості Польщі призвів до її односторонності. Основні причини цього крилися у: обмеженості внутрішнього ринку, складності процесу формування єдиного народногосподарського механізму на територіях, які тривалий час розвивалися за різними економічними моделями тих держав, у складі яких вони перебували; відриві польської економіки від зовнішніх ринків збуту і сировини; нестабільності в середині самої держави та у світовій економічній системі. Важливу роль у промисловості Другої Речі Посполитої займала електроенергетична галузь. Електроенергетична галузь порівняно мало постраждала в період війни, тому передвоєнні рівні виробництва було відновлено досить швидко. До Першої світової війни на територіях Польщі існувало близько 400 електростанцій. Після приєднання Верхньої Сілезії в Польщі налічувалось 506 електростанцій. Більшість (53%) електростанцій становили державні підприємства (найчастіше міські); 35% – приватні (при заводах) і 12% – залізничні. У 1919 р. було створено Електротехнічне правління, яке мало займатися дослідницькою діяльністю і реалізацією проекту електрифікації країни. Видобуток вугілля у Другій Речі Посполитій був однією із найбільш розвинутих і прибуткових для держави галузей промисловості. Основні вуглевидобувні басейни: Сілезький, Краківський і Домбровський. У перші повоєнні роки відчувався гострий дефіцит вугілля, потреби країни покривались лише на 40%, цей процес тривав аж до приєднання Верхньої Сілезії у 1922 р. [3, с. 294].

Запровадження регламентації у розподілі вугілля не могло розв'язати паливної кризи. Після здобуття незалежності державі належало 2 шахти: у Бжеще і Спитковіце. У 1922 р. була створена польсько-французька спілка, під назвою «Скарбоферм», половина видобутку якої належала польській державі. У тому ж році 1922 р. видобуток вугілля становив 2,8 млн. т., а коксу близько 170 тис. т., у спілці було зайнято майже 19 тис. робітників [6, с. 282].

Найбільшого пожвавлення у вугільній галузі було досягнуто у 1923 р., коли загальний страйк у басейні Руру (Німеччина) створив сприятливі

умови для вивозу і продажу вугілля в цю країну. Вуглевидобувна галузь займала важливе місце в економіці Другої Речі Посполитої, а тому уряд надавав великого значення розвитку цієї галузі промисловості та намагався з цією метою застосувати всі новітні досягнення науки і техніки. З огляду на те, що вугілля було одним з головних експортних товарів, вуглевидобувна галузь була важливим елементом зовнішньої торгівлі для Польщі і утвердження держави на міжнародному ринку. Металургійна галузь посідала також одне з найважливіших місць в економіці Польщі. Після здобуття незалежності на польських землях діяло 24 великих металургійних підприємства, з них 11 – у Верхній Сілезії. До них входили вугільні шахти, сталеплавильні заводи, що виробляли сирець заліза і сталі, а також заводи в яких відбувалась подальша переробка сталі у напівфабрикати і готові вироби. Сілезькому холдингу підпорядковувались 6 металургійних підприємств на території колишнього Королівства Польського, зокрема в Ченстохові, Домбровському басейні. Для польської металургії характерною залишалася залежність від іноземних капіталовкладень. Так, у 1920–1922 рр. німецький промисловець Фредерік Фліск закупив контрольний пакет акцій 3-х з 5-ти існуючих металургійних концернів у Верхній Сілезії, в які входили об'єднання «Бісмарк», «Сілезія», а також Катовіцьке акціонерне товариство. Концерн Фліска відіграв важливу роль в приєднанні до Польщі частини Сілезії. У 1925 р. він отримував 25% всіх замовлень на сталь і металовироби [9, с. 23].

Технічний рівень металургійної промисловості, крім Сілезії, був незадовільний [9, с. 24]. Металургія імпортувала 80% руди, 75% металолобрухту і 11% коксу. Основна частина продукції йшла на внутрішній ринок (80%), який був дуже розрізнений. Наприклад, сім східних воєводств, що становили 50% території, споживали лише 5% продукції [6, с. 285].

Найбільш залежними від іноземних капіталів були приватні банки, інституції майнового страхування, електростанції, газопроводи, водогони, нафтова промисловість і металургія. У цих галузях частка іноземного капіталу становила понад 40% (у деяких з них цей показник сягав 77%). Найбільшими частками володіли французи, німці, а в кінці 20-х років – американці.

Американський капітал на деяких підприємствах по суті репрезентував інтереси німців, які тільки фіктивно передавали американцям контрольні пакети акцій. Польські підприємства були залежними від іноземного капіталу також через кредитну систему. Така форма залежності відіграла більшу роль ніж частка в акційних капіталах [8, с. 93].

Друга Річ Посполита була державою з низьким рівнем капіталізації, а вітчизняна буржуазія не володіла значними фінансовими ресурсами. Відтак кожен наступний уряд вважав, що для забезпечення надходжень до економіки держави необхідним є заохочення іноземних інвесторів. Цю концепцію підтримували всі уряди, навіть в період кризи. Тому, наприклад, не запроваджувалися візові обмеження, адже це, як відомо, зменшило б обсяги надходження іноземних капіталовкладень до держави.

Єдиними були уряди і у намаганні за будь-яку ціну втримати паритет золотого відносно до золота, що гарантувало б іноземним інвесторам повернення вкладених коштів. Виробництво кольорових металів, цинку й олова, було сконцентроване в основному у Верхній Сілезії, тоді як в Краківському і Домбровському басейнах кольорових металів видобувалось не більше 10% від обсягу загалом. Після приєднання Верхньої Сілезії в 1922 р. до Польщі, заводи, які належали фірмі Гесхе в Польщі, було відділено і створено Спілку Гесхе (С.А.) в Катовіцах [8, с. 137]. До цієї акційної спілки належали: дві шахти видобутку цинкових й олов'яних руд, ливарні цинку в Шопеняцах і Тжебіні; плавильні олова в Малій Домрові та Тжебіні; вугільні шахти і заводи з виробництва різних супутніх продуктів і товарів (від штучних добрив до фарфору). Наприкінці 20-х років Спілка забезпечувала роботою понад 20 тис. робітників.

Меншу роль відігравали підприємства з виробництва цинку, що належали концерну Доннесмарку й акційні спілки в Ліпінах. Польща була важливим виробником цинку в світі. Цинк експортувався до багатьох країн, та найбільшим споживачем була Німеччина [6, с. 286]. Загалом, металургійна промисловість працювала на внутрішній ринок і намагалась пристосуватись до нових економічних умов, щоб забезпечити потреби військової, машинобудівної та інших галузей, які почали розвиватись в той період. Основні інвестиції в галузі були спрямовані на збільшення видобутку сировини та модернізацію виробництва. Унаслідок післявоєнної розрухи у волоконно-текстильній промисловості Польщі спостерігався спад виробництва. Під час німецької окупації було демонтовано, вивезено і знищено значну частину технічного устаткування, зокрема цінні деталі, що містили кольорові метали, пограбовано склади сировини. Загальні втрати в Лодзинському районі становили 850 млн. франків золотом [10, с. 37]. Матеріальних цінностей було втрачено майже на 1 млрд. франків золотом.

Відновлення та відбудова лодзинської текстильної промисловості відбувалась при підтримці американських інвесторів. До початку 1920 р. вдалося запустити в експлуатацію 30% фабрик, а рівень зайнятості на виробництві становив 25% від довоєнного рівня. Держава допомагала у відбудові текстильної промисловості: надавала дешеві кредити, робила значні держзамовлення, проводила політику пільгового оподаткування [3, с. 306]. У 1923 р. кількість підприємств текстильної галузі становила 831, а кількість зайнятих у ній робітників – більше 100 тис. чоловік. Домінуючу позицію займали великі підприємства (більше 200 робітників) і середні (від 20 до 200 робітників). Головними осередками волоконно-текстильної промисловості Польщі були округи: Лодзинський, Бельський і Білостоцький. Виробництво волокон, пряжі і вовняних тканин у Лодзинському окрузі становило понад 60% продукції всього краю, у Білостоцькому – 30%, у Бельському – 10%. Щодо поставок бавовняної продукції Лодзинський округ займав ще вагомішу позицію – 95% всього виробництва.

Льняна промисловість була розпорошеною: округ Бельський (Александровіце), Жирардов,

поодинокі підприємства в Краківсько-Ченстоховському і Лодзинському регіонах. Виробництво шовку і шовкових тканин було сконцентроване в Лодзі, решта підприємств розміщувалась у Варшаві, Кракові та околицях, Мілановку [6, с. 289].

Модернізація текстильної промисловості відбувалась дуже повільно. Головним чином, це був перехід від парових до електричних моторів, а також імпорт машин, тонкопрядильного устаткування на електричній тязі. Найбільше було модернізовано прядильництво, а найменше – ткацтво. Польська текстильна промисловість залежала від імпорту сировини: бавовни, шовку, вищих сортів вовни і вовняної пряжі. Перед Першою світовою війною 40% бавовни постачала Росія, після війни 90% бавовняної сировини надходило із США, з Індії – 6%, з Єгипту – 4%. Імпорт сировини відбувався частково за допомогою товарообміну, тобто, за домовленістю, 50% імпортованої сировини купували, а іншу частину обмінювали на польські товари: лляні тканини і бекон. Вовняна промисловість також залежала від імпорту сировини, бо в державі її було лише 10-20%. Виробництво вовни не мало належного збуту: якість продукції була низькою, не був організований і належний оборот на внутрішньому ринку [10, с. 85].

Продукція текстильної промисловості спрямовувалась в основному на внутрішній ринок. Важливим споживачем була держава, яка забезпечувала спорядження армії, служб поліції, залізничників тощо. Експорт був невеликий, становив кілька відсотків від вітчизняного виробництва. У 20-ті роки основною проблемою була втрата східних ринків сировини і збуту. Деякі галузі, приміром, льонопрядильна, знаходились під захистом і на дотаціях від держави. Польща була одним із найбільших виробників льняного волокна. Культивування льону було популяризоване. У період великої кризи Державний сільськогоспо-

дарський банк виділяв кредити для розвитку льняної промисловості. Крім того, виробництво льону і коноплі не залежало від імпорту сировини. Були створені вигідні умови для розвитку даної галузі завдяки держзамовленню на військове обмундирування, яке виготовлялося в основному з лляних тканин. Майже 50-60% льняної продукції використовували державні підприємства. Виробництвом шовкових волокон, пропагуванням вирощування у країні дерев-шовковиць, відгодівлею шовкопрядів займалася дослідна станція у Міланкові, створена у 1924 р. Проте, вітчизняна сировина не могла повною мірою задовольнити потребу в шовкових тканинах і виробках, тому виробництво шовку відбувалось в основному з імпорту сировини. Виробництва польського штучного шовку було започатковано в 1911-1914 рр., коли було створено перші заклади в Томашові Мазовецькому і Мишкові. Після Першої світової війни ці фабрики відновили діяльність, до них приєдналися фабрики в Ходакові і Раві. Частина продукції призначалася на експорт, в основному до країн Європи. Найважливішим конкурентом в цій галузі була німецька промисловість [6, с. 290]. Виробництво текстильної промисловості було орієнтоване в основному на внутрішній ринок.

Висновки і пропозиції. Таким чином, економічне становище Другої Речі Посполитої у перші повоєнні роки було надзвичайно складним. Це було зумовлено об'єктивними причинами: наслідками війни та утворенням нової держави. Промисловість, що повинна стати рушійною силою розвитку економіки відчувала постійний брак фінансування, боролась з труднощами щодо поставок сировини, а її продукція не завжди могла конкурувати на зовнішніх ринках збуту. Не зважаючи на вказані труднощі, економічне становище країни за досить швидкий час стабілізувалося, а згодом почалось поступове економічне зростання.

Список літератури:

1. Климко Н. Г. *Общественно-экономические преобразования в деревне Польской народной республики. Аграрные отношения в старой Польше и их преобразования народно-демократической властью* [Текст] / Н. Г. Климко. – К., 1959. – 147 с. – С. 577.
2. Зашкільняк Л. О., Крикун М. Г. *Історія Польщі: Від найдавніших часів до наших днів* / Л. О. Зашкільняк, М. Г. Крикун. – Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2002. – 752 с. + 8 кол. мап.
3. Алексієвець Л. М. *Польща: шляхом відродження державної незалежності 1918–1939* / Л. М. Алексієвець. – Тернопіль: Економічна думка, 2002. – 272 с.
4. Gołębiowski J. *Sektor państwowy w gospodarce Polski międzywojennej* / J. Gołębiowski. – Kraków, 1985. – 57 s.
5. Brzosko E. *Rozwój transportu w Polsce w latach 1918-1939* / E. Brzosko. – Szczecin: Wyd. Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Szczecinie, 1982. – 506 s.
6. Jezierski A., Leszczyńska C. *Historia Gospodarcza Polski* / A. Jezierski, C. Leszczyńska. – Warszawa: Key Text, 1999. – 560 s.
7. Дильонгова Г. *Історія Польщі 1795-1990* [Текст] / Г. Дильонгова [Пер. з пол. М. Кірсенка]. – Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська Академія», 2007. – 239 с.
8. Kaliński J., Landau Z. *Gospodarka Polski w XX wieku* / J. Kaliński, Z. Landau. – Warszawa: Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, 2003. – 409 s.
9. Danowska-Prokop B. *Wybrane problemy economiczno-społeczne i polityczna Górnym Śląsku w latach 1922-1939* / B. Danowska-Prokop. – Katowice, 1995. – S. 23-46.
10. Ciechocińska M. *Z badań nad położeniem klasy robotniczej w Polsce w latach kryzysu. 1929-1935* / M. Ciechocińska // *Zoszyty naukowe SGPiS*, 1962. – S. 37-96.

Боечко В.Ф.

Черкасский национальный университет имени Богдана Хмельницкого

ЭКОНОМИЧЕСКОЕ ПОЛОЖЕНИЕ ВТОРОЙ РЕЧИ ПОСПОЛИТОЙ В ПЕРВЫЕ ПОСЛЕВОЕННЫЕ ГОДЫ

Аннотация

В статье на основе анализа отечественной и зарубежной историографии освещено экономическое положение Второй Речи Посполитой в первые послевоенные годы. Особое внимание уделено влиянию объективных и субъективных факторов, которые повлияли на экономические изменения во всем восточноевропейском регионе. Автор акцентирует внимание на опыте развития польской экономики вопреки сложным внутренним и международным условиям послевоенного периода. Отмечено, что в ходе реализации адекватной экономической политики положение страны стабилизировалось, что впоследствии привело к постепенному экономическому росту.

Ключевые слова: Вторая Речь Посполитая, Польское государство, экономическое положение, Первая мировая война, послевоенный период, возрождение государственности.

Boyechko V.F.

Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy

ECONOMIC SITUATION OF THE SECOND POLISH COMMONWEALTH IN THE FIRST POSTWAR YEARS

Summary

In the article on the basis of the analysis of Ukrainian and foreign historiography the economic situation of the Second Polish Commonwealth in the early postwar years is studied. Special attention is paid to the role of objective and subjective factors that have influenced economic changes in the Eastern European region. The author focuses on the experience of the development of the Polish economy despite the difficult internal and international conditions of the postwar period. It is noted that during implementation of adequate economic policy, the situation of the country was stabilized, that subsequently led to the economic growth.

Keywords: the second Polish-Lithuanian Commonwealth, the Polish state, economic situation, World War I, postwar period, revival of statehood.